

Γ. Κονδύλη & Όθωνος 1, Μαρούσι | 210 61 24 000
www.akadimos.gr | fb:@akadimos.marousi | tw:@Akadimos

Εισηγήτρια: Καραμπέτσου Δήμητρα

Ημερομηνία: 30/08/19

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- «Εθνικές γαίες»
- «Η πτώχευση του 1893»
- «Αγροτική μεταρρύθμιση»

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν , γράφοντας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, και **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

1. Το 1864 προστέθηκαν τα Ιόνια νησιά και το 1885 η Θεσσαλία στο ελληνικό κράτος.
2. Ο ναυτικός αποκλεισμός από τους Αγγλο-Γάλλους το 1854 προκάλεσε πείνα, αρρώστια και ανθρώπινες απώλειες.
3. Έξω από τα ελληνικά σύνορα δεν υπήρχαν ισχυρά πνευματικά , οικονομικά , παραγωγικά κέντρα ελληνισμού.
4. Όταν εξετάζουμε το εμπόριο της Ελλάδας μέχρι το 1913, εννοούμε βασικά το εσωτερικό εμπόριο.
5. Η Αγγλία απορροφούσε το σύνολο σχεδόν των εξαγωγών σταφίδας.
6. Στη διάρκεια του 17ου αιώνα , εμφανίστηκε μια σημαντική ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα σε πολλές παραλιακές περιοχές του ελληνικού χώρου και σε νησιά.
7. Η παρουσία της ελληνικής ατμοπλοΐας άρχισε να γίνεται αισθητή μόλις την τελευταία δεκαετία του 19^{ου} αιώνα.
8. Η ίδρυση τραπεζικών ιδρυμάτων στη χώρα θα εξυπηρετούσε μόνο τις κυβερνητικές ανάγκες.
9. Το μεγάλο πλεονέκτημα της Εθνικής Τράπεζας ήταν η δυνατότητά της να διαχειρίζεται τον κρατικό δανεισμό.
10. Η διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου ξεκίνησε το 1881.

ΘΕΜΑ Β1

Ποιες είναι οι συνέπειες από τις αδυναμίες του πιστωτικού συστήματος κατά τα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας του Ελληνικού Κράτους και ποιοι οι στόχοι αλλαγής του πιστωτικού συστήματος;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Ποιες δυσκολίες υπήρξαν για την κατασκευή σιδηροδρόμου στην Ελλάδα και πότε ολοκληρώθηκε η κατασκευή του;

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των πηγών και τις σχετικές πληροφορίες του σχολικού βιβλίου να περιγράψετε τον τρόπο αντιμετώπισης εκ μέρους του κράτους του θέματος των εθνικών γαιών και τον τρόπο που δόθηκε η οριστική λύση.

Μονάδες 25

ΠΗΓΗ 1

Γενικώς, το ελληνικό κράτος, εθνικοποιώντας την γη στα 1828, εμφανίζεται ως πρωτοποριακό μεταξύ των συγχρόνων καπιταλιστικών κρατών, επί του θέματος της γεωργικής πολιτικής. Ομοίως, η εν συνεχεία διανομή της εθνικοποιημένης γης στα 1871 δεν ήταν παρά μια λογική συνέπεια του ίδιου θεμελιώδους κρατικού προσανατολισμού: η διανομή της γης, κατακερματισμένης σε μικρούς οικογενειακούς κλήρους, δεν ήταν αντίθετη με την προηγηθείσα εθνικοποίηση, αλλά μάλλον μια ρεαλιστικότερη εφαρμογή της ίδιας αρχής. Ο κοινός στόχος και στις δύο περιπτώσεις ήταν να εμποδιστεί η μεγάλη γαιοκτησία. Η πρόοδος της μικρής οικογενειακής επιχείρησης, ισοδυναμώντας με μια de facto εθνικοποίηση της γης, είχε ακόμη ως συνέπεια την ευρύτερη εθνικοποίηση της αγροτικής οικονομίας στο σύνολό της, θεωρούμενης ως όλου. Στο σημείο αυτό, η πολιτική του ελληνικού κράτους προανάγγελλε την ανάλογη πολιτική των συγχρόνων καπιταλιστικών κρατών υπέρ μιας μικροαγροτικής γεωργίας, όπως αυτή εφαρμόστηκε στα ευρωπαϊκά κράτη από τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα. Το ελληνικό κράτος, είτε εθνικοποιώντας την γη στα 1828 είτε διανέμοντάς την στα 1871, ετήρησε πάντα μια καθαρώς δύσπιστη και εχθρική στάση απέναντι της μεγάλης γαιοκτησίας και του αγροτικού καπιταλισμού εν γένει. Εκ παραλλήλου, το Κράτος ευνόησε πάντα την κοινωνική ενσωμάτωση της γεωργίας, δια μέσου του προνομιούχου χώρου της αγοράς, επί τη βάση της μικρής οικογενειακής επιχείρησης και ιδιοκτησίας.

(Κ. Βεργόπουλου, Το Αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα, σ. 115).

ΠΗΓΗ 2

Τελικά το Μάρτιο του 1871, ο Κουμουνδούρος, με υπουργό το Σωτηρόπουλο, πέτυχε την ψήφιση νόμου με αποτέλεσμα να διανεμηθούν 2.650.000 στρέμματα σε 357.217 κλήρους με αγοραία αξία 90.000.000 δρχ. Η σημασία της αγροτικής αυτής μεταρρυθμίσεως εκτιμάται πληρέστερα, όταν συνειδητοποιηθεί το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των

Ελλήνων χωρικών της εποχής εκείνης αποκαταστάθηκαν ως ιδιοκτήτες στη γη που καλλιεργούσαν. Οι μικροί ιδιοκτήτες καλλιεργητές επιδόθηκαν, όπως ήταν φυσικό, στις πιο κερδοφόρες καλλιέργειες και ιδιαίτερα σε εκείνες που προορίζονταν για εξαγωγή. Μέσα σε διάστημα μιας τριετίας, τα 40% και πλέον των καλλιεργούμενων εκτάσεων καλύπτονταν από φυτείες (σταφιδαμπελώνες, βαμβακοφυτείες, καπνοφυτείες, κλπ.). Οι αγαθές για την οικονομία επιπτώσεις υπήρξαν άμεσες. Από την μια πλευρά παρατηρήθηκε ραγδαία εισροή ξένου συναλλάγματος και από την άλλη τα έσοδα του Δημοσίου από τους τελωνειακούς δασμούς εξαγωγής πολλαπλασιάσθηκαν. [...].

Η επέκταση όμως των φυτειοκαλλιεργειών επηρέασε αρνητικά την παραγωγή δημητριακών. Από την εποχή εκείνη σημειώνεται το χρόνιο έλλειμμα της χώρας με συνεπακόλουθο τη δαπάνη τεράστιων συναλλαγματικών αποθεμάτων για εισαγωγές. [...]. Η αγροτική μεταρρύθμιση έλυσε το πρόβλημα της εθνικής γης. Δεν έθιξε όμως καθόλου των μεγάλων ιδιωτικών εκτάσεων της Αττικής (170.000 στρέμματα ή 40% περίπου του συνόλου), τα οποία είχαν τσιφλικοποιηθεί από την εποχή της Ανεξαρτησίας. Οι γαιοκτήμονες των τσιφλικιών αυτών είχαν πετύχει μια σειρά δικαστικών αποφάσεων με τις οποίες του αναγνωρίζονταν τα δικαιώματα πλήρους ιδιοκτησίας.

Παρά τις σημαντικές βελτιώσεις που σημειώθηκαν στον αγροτικό τομέα στη δεκαετία αυτή, η γεωργία θα συνεχίσει ακόμα για καιρό να υποφέρει από βασικές ελλείψεις: Η αγροτική δανειοδότηση παρέμεινε υποτυπώδης. Η εισαγωγή νεωτεριστικών μεθόδων καλλιέργειας, κυρίως με τη χρησιμοποίηση λιπασμάτων, δεν προχώρησε. Το ανύπαρκτο οδικό δίκτυο και η έλλειψη μεταφορικών μέσων στις περισσότερες περιφέρειες δεν επέτρεπε την εμπορία αγροτικών προϊόντων σε μεγάλη έκταση, με αποτέλεσμα ένα μεγάλο ποσοστό αγροτών να περιορίζεται σε καλλιέργειες που μόλις επαρκούν για τις βιοτικές ανάγκες των οικογενειών τους. (Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΓ', σσ. 310-311)

ΘΕΜΑ Γ2

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που σας δίνεται, να απαντήσετε στις εξής ερωτήσεις:

- α.** Σε τι επίπεδο βρισκόταν η ανάπτυξη του ελληνικού κεφαλαίου εκτός Ελλάδος κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα;
- β.** Πώς επηρέασε η ανάπτυξη του ελληνικού κεφαλαίου εκτός Ελλάδος τη «Μεγάλη Ιδέα»;

Μονάδες 25

Η πραγματικότητα και η φαντασία

Το νέο κράτος είχε δύο πρόσωπα. Το ένα ήταν αυτό που στην αρχή περιγράψαμε. Μία μικρή, φτωχή, αρχαϊκή και αραιοκατοικημένη χώρα. Το άλλο πρόσωπο βρισκόταν μέσα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία αλλά και γύρω από αυτήν. Στην Κωνσταντινούπολη, στη Σμύρνη, όπως και στην Οδησό, στον Δούναβη ή στην Αλεξάνδρεια, λειτουργούσαν και προόδευαν ελληνικές κοινότητες. Για τα μέλη αυτών των κοινοτήτων, που πλήθαιναν ολοένα στον δέκατο ένατο αιώνα καθώς τα τροφοδοτούσε σταθερό μεταναστευτικό ρεύμα από την Ελλάδα, η οικονομική δραστηριότητα είχε κοσμοπολίτικη διάσταση, καθώς όχι μόνο ξεδιπλωνόταν σε ευρύτετες γεωγραφικές περιοχές, αλλά και σχετιζόταν με τις προόδους του διεθνούς -του ευρωπαϊκού – κεφαλαίου στην ανατολή. Αυτά τα ισχυρά κέντρα δεν απορροφούσαν από τη φτωχή Ελλάδα μόνο ανθρώπους. Καθώς έδιναν μεγαλύτερες ευκαιρίες ανάπτυξης, συγκέντρωσης και αξιοποίησης κεφαλαίων, ανταγωνιζόντουσαν, κατά κάποιο τρόπο, το μικρό ελληνικό Βασίλειο, αποσπούσαν από αυτό όλες τις προϋποθέσεις για την οικονομική του απογείωση. Όταν λέμε ότι η Ελλάδα

των παροικιών ανταγωνιζόταν την καθαυτό Ελλάδα, στο μεγαλύτερο διάστημα του 19ου αιώνα, αυτό ακριβώς περιγράφουμε. Ο ανταγωνισμός αυτός ήταν αρνητικά καταλυτικός για την ανάπτυξη του ελληνικού βασιλείου, ενώ επιπλέον οδήγησε σε σημαντικές παρενέργειες, ιδεολογικές, πολιτικές και έμμεσα οικονομικές.

Πραγματικά, αυτή η κατάσταση επηρέαζε σημαντικά τον τρόπο σκέψης των υπηκόων του Ελληνικού βασιλείου σε όλα τα επίπεδα. Σε συνδυασμό με την κληροδοτημένη από τον ευρωπαϊκό ρομαντισμό ιδέα της συνάφειας του νέου κράτους με ένα βαρύ και ένδοξο παρελθόν, γεννήθηκε η αίσθηση του ημιτελούς, του πολιτικά – εθνικά δηλαδή – ανολοκλήρωτου. Οι ιδέες του αλυτρωτισμού, η Μεγάλη Ιδέα, όπως τελικά ονομάστηκε, στηριζόντουσαν, πέρα από την αναφερόμενη στο παρελθόν μεταφυσική, και στην άνθιση των εκτός των συνόρων Ελλήνων. Η εντός των συνόρων Ελλάδα έβλεπε συχνά τον εαυτό της ως μαγιά για μία αυριανή δόξα και θεωρούσε την παρούσα φτώχεια και αδυναμία της ως κατάσταση προσωρινή που θα ξεπερνιόταν αυτόματα, μόλις εντάσσονταν στο εθνικό σύνολο οι περιοχές, όπου η εκτός των συνόρων Ελλάδα μεγαλουργούσε. Οι επιπτώσεις αυτών των παραμέτρων στην οικονομική αλλά και στην κοινωνική σκέψη ήταν σημαντικές.